ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ J. NEMO

Η ΚΥΡΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΜΕΝΕΞΕΔΕΣ

(Ἀληθινὴ Ἱστορία)

ΜΕΡΙΚΑ χρόνια πρὶν ἀπ' τὸ μεγάλο πόλεμο, ζοῦσε σὲ κάποια πόλι τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας μιὰ μικρὴ φτωχὴ καὶ πεντάρφανη κόρη, ἡ ὁποία πουλοῦσε στοὺς δρόμους μενεξέδες τῆς Πάρμας. Οἱ μενεξέδες αὐτοὶ εἶνε οἱ ὡραιότεροι τοῦ κόσμου. Ἔχουν διπλὰ ἀχρόλευκα φύλλα καὶ μοιάζουν σὰν μάτια ποὺ ἔχουν κλάψει πολὺ καὶ ποὺ τὸ χρῶμα τους ἔχει μισοσβύσει, θαρρεῖς, ἀπὸ τὰ πολλὰ δάκρυα.... Εἶνε θλιβεροί, ὅσο καὶ ὡραῖοι, οἱ μενεξέδες τῆς Πάρμας.

Μὰ καὶ ἡ μικρή, φτωχὴ κόρη, ποὺ τοὺς πουλοῦσε, ἦταν κι' αὐτὴ τόσο ὤμορφη καὶ τόσο μελαγχολική!... Οἱ μενεξέδες της ἦσαν σὰν ἕνα σύμβολο τῆς θλιβερῆς της ζωῆς κι' ἔμοιαζαν ἐξαιρετικὰ μὲ τὴ μελαγχολική της ὀμορφιά...

Ναί, ἡ ὤμορφη ἀνθοπῶλις ἦταν χλωμή, πολὺ χλωμή, εἶχε μαῦρα μαλλιὰ καὶ δυὸ μάτια ποὺ ἔμοιαζαν μὲ δυὸ μεγάλους μενεξέδες τῆς Πάρμας, δυὸ μάτια ποὺ εἶχαν χάσει, θαρρεῖς, τὴ ζωηρότητα τοῦ χρώματός των, ἀπὸ τὰ πολλὰ δάκρυα...

Ὡστόσο, ἡ Μισελίνα —ἔτσι λεγότανε ἡ μικρὴ ἀνθοπῶλις— πουλοῦσε κάθε μέρα πολλοὺς—πολλοὺς μενεξέδες. Ἦταν τόσο ὤμορφη καὶ τόσο συμπαθητική, ποὺ κανεὶς δὲν μποροῦσε ν' ἀντισταθῆ στὴ γοητεία της καὶ νὰ μὴν ἀγοράση τὸ χλωμὸ δροσολουσμένο μπουκετάκι, ποὺ τοῦ πρόσφερε.

Ἐξ ἄλλου, ἡ Μισελίνα ζοῦσε στὴ Ριβιέρα, ὅπου πήγαιναν κάθε χρόνο ὅλοι οἱ μεγάλοι καὶ πλούσιοι τῆς γῆς, γιὰ νὰ χαροῦνε τὸν ἥλιο, τὸν ὁποῖο ἐστεροῦντο στὶς πατρίδες τους. Καὶ δὲν τοὺς φαινότανε ὅλων αὐτῶν πολὺ ἀχριβὸ ἕνα μπουκετάκι μενεξέδων τῆς Πάρμας μισὸ φράγκο ποὺ τὸ πουλοῦσε ἡ Μισελίνα. Ἕνα μπουκετάκι ἀπὸ τὸ λεπτὸ χεράκι μιᾶς τόσο ὤμορφης μικρῆς, εἶνε κάτι ὡραῖο καὶ εὐπρόσδεκτο....

Μὰ ἀλλοίμονο!.... Ἡ ὠμορφιὰ δὲν ἐμπνέει πάντα σέβας μόνον καὶ συμπάθεια. Πολλὲς φορὲς ἐμπνέει ἀσεβεῖς πόθους κι' ἁμαρτωλὲς ἐπιθυμίες. Καὶ συχνὰ εἶχε τύχει στὴ Μισελίνα νὰ φύγη θυμωμένη καὶ τρομαγμένη μακρυὰ ἀπὸ κάποιον κύριο, ποὺ ἀντὶ ν' ἀγοράση τὸ χλωμὸ μπουκετάκι ποὺ τοῦ πρόσφερε, τῆς πρότεινε ν' ἀγοράση τὴν ἴδια τὴν ὠμορφιά της.

Μιὰ μέρα μάλιστα ποὺ κάποιος διεφθαρμένος ἀριστοκράτης τῆς ἔκανε μιὰ τέτοια πρότασι, μὲ πολὺ ἄτρεπα λόγια, ἡ Μισελίνα δὲν βάσταξε καὶ τὸν ἔβρισε. Τότε ἐκεῖνος φώναξε ἕναν ἀστυνομικὸ καὶ κατάγγειλε τὴ Μισελίνα, ὅτι δῆθεν τὸν ἔβρισε ἐπειδὴ δὲν θέλησε ν' ἀγοράση τοὺς μενεξέδες της.

Ὁ ἀστυνομικὸς ἀνέλαβε νὰ ὁδηγήση τὴ Μισελίνα στὸ τμῆμα. Ἡ φτωχὴ μικροῦλα ἔκλαγε μὲ λυγμούς, μὰ ὁ ἀστυνομικὸς τὴν ἀνάγκαζε νὰ προχωρῆ διὰ τῆς βίας, ὅταν ἔξαφνα ἕνας ὡραῖος ξανθὸς νέος πλησίασε.

—Κύριε, εἶπε στὸν ἀστυνομικό, ἀφῆστε ἐλεύθερη τὴ μικροῦλα. Ἐγὼ ἐγγυῶμαι γι' αὐτή. Ἄλλωστε δὲν φταίει καθόλου. Εἶδα μὲ τὰ μάτια μου τί συνέβη. Κι' ἂν θέλετε νὰ μάθετε ποιὸς εἶμαι, κυττάξτε τὴν κάρτα μου....

Συγχρόνως ὁ ξανθὸς νέος ἔβγαλε μιὰ κάρτα ἀπὸ τὸ πορτοφόλι του. Ὁ ἀστυνομικὸς τὴν πῆρε καὶ διάβασε πάνω σ' αὐτή, κάτω ἀπὸ ἕνα στέμμα:

«ΜΕΓΑΣ ΔΟΥΞ ΣΕΡΓΙΟΣ»

Ἔκπληκτος ὁ ἀστυφύλακας, χαιρέτησε στρατιωτικὰ τὸν μεγάλο δοῦκα, ἄφησε ἐλεύθερη τὴν ἀνθοπώλιδα κι' ἔφυγε.

Ἡ Μισελίνα στεκότανε σαστισμένη ἀκόμα, μὲ δακρυσμένα τὰ μάτια μπροστὰ στὸ σωτῆρα της. Μὰ κι' ἐκεῖνος δὲν ἔφευγε.

Τὴν ἔβλεπε μὲ πολλὴ—πολλὴ συμπάθεια, μὲ τὰ γλυκά, γαλανά του μάτια.

Ἐπὶ τέλους, ἡ Μισελίνα ἄνοιξε τὰ χείλη της.

—Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ, κύριε! εἶπε καὶ θέλησε νὰ φύγη.

Μὰ ὁ ξανθὸς νέος τὴν ἐμπόδισε.

—Μὴ φύγετε, τῆς εἶπε μὲ γλυκειὰ φωνή, θέλω νὰ σᾶς μιλήσω.

Ἡ Μισελίνα τὸν κύτταξε μὲ κάποια ἀνησυχία. Φοβόταν μήπως κι' αὐτὸς ὁ κύριος τῆς πῆ ὅ,τι τῆς εἶχε πεῖ λίγο πρὶν κι' ὁ ἄλλος. Μὰ ἡ φυσιογνωμία τοῦ ξανθοῦ νέου τῆς ἐνέπνεε ἐμπιστοσύνη. Καὶ περίμενε ν' ἀκούση τί θὰ τῆς πῆ μ' ἀνυπομονησία.

—Δεσποινίς, ἄρχισε νὰ λέη ὁ ξανθὸς κύριος, εἶνε τώρα ἀρκετὲς ἡμέρες ποὺ σᾶς παρακολουθῶ. Δὲν θυμᾶστε; Ἕνα βράδυ ἀγόρασα ἕνα μπουκετάκι μενεξέδες ἀπὸ σᾶς. Τώρα ἔχουν πειὰ ξεραθεῖ, μὰ τοὺς ἔχω πάντα μαζύ μου, μέσα στὸ πορτοφόλι μου. Δὲν ξέρω κι' ἐγὼ πῶς, μὰ ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ ποὺ σᾶς εἶδα, σᾶς... σᾶς ἀγάπησα! Σᾶς παρακολούθησα. Καὶ κατάλαβα πόσο εἶστε ἁγνὴ καὶ τίμια. Αὐτὸ μ' ἔκανε νὰ σᾶς ἀγατήσω ἀκόμα περισσότερο. Πρῶτα—πρῶτα μὲ μάγεψε ἡ παράξενη, θλιμμένη σας ὠμορφιά. Μὰ τώρα σᾶς λατρεύω ἀκόμα πιὸ πολὺ γιὰ τὴν ἀρετή σας. Δὲν βρίσκονται εὔκολα τέτοια προσόντα στὸν κόσμο, δεσποινίς. Πιστέψτε με... Σᾶς ἀγαπῶ!.... Πέστε μου τώρα καὶ σεῖς, θέλετε νὰ γίνετε γυναῖκα μου; Γιὰ ὅλον τὸν κόσμο θὰ εἶστε ἡ τιμημένη Μεγάλη Δούκισσα Σεργιέβνα καὶ γιὰ μένα θὰ εἶστε ἡ λατρευμένη μου βασίλισσα....

Ἡ Μισελίνα ἄκουγε σὰν σὲ ὄνειρο τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ ξανθοῦ νέου. Τῆς φαινότανε πὼς εἶνε ἡ Σταχτομπούτα τοῦ παραμυθιοῦ κι' ὅτι ὁ νέος, ποὺ τῆς μιλοῦσε, ἦταν τὸ θρυλικὸ βασιλόπουλο ποὺ ἐρχόταν νὰ τὴ σώση καὶ νὰ τῆς δώση τὸ στέμμα του καὶ τὴν καρδιά του...

Κι' ἔτσι σὰν νὰ ὀνειρευότανε πάντα, ἡ Μισελίνα ἔδωσε τὸ χέρι της στὸν ὡραῖο πρίγκηπα κι' ἄφησε νὰ τὴν ὁδηγήση στὸ ξενοδοχεῖο του. Ἐκεῖ γονάτισε πλάϊ του καὶ τὸν εὐχαρίστησε, τὸν εὐχαρίστησε μ' ὅλη της τὴν καρδιά. Ἦταν τόσο εὐτυχισμένη!... Καὶ τὸν ἀγαποῦσε κι' αὐτὴ τόσο!... Μέσα σὲ λίγες στιγμὲς ἡ φωτιὰ τῆς ἀγάπης εἶχε ἀνάψει στὸ στῆθος της, μεγάλη, ἄσβεστη, αἰωνία....

* * *

Σὲ λίγες μέρες, ὅλη ἡ Ριβιέρα μιλοῦσε γιὰ τὸν ρομαντικὸ κι' ἀνέλπιστο γάμο τοῦ Μεγάλου Δουκὸς Σεργίου, μὲ τὴν ὤμορφη πολίτισσα τῶν μενεξέδων.

Ὁ γάμος αὐτὸς σκανδάλισε πιὸ πολὺ τὶς βασιλικὲς Αὐλὲς τῆς Εὐρώπης, μὰ ὁ Μέγας Δοῦξ Σέργιος καὶ ἡ Μισελίνα ἦσαν τόσο εὐτυχισμένοι, ποὺ δὲν τοὺς ἔννοιαζε καθόλου γιὰ τὴ γνώμη τῶν ἄλλων.

Τὴν ἡμέρα τοῦ γάμου της, ἡ Μισελίνα φορεῖ στὸ κεφάλι της, ἀντὶ γιὰ ἄνθη λεμονιᾶς, ἕνα στεφάνι ἀπὸ μενεξέδες τῆς Πάρμας.

Κι' ἐκεῖ στὴν ψυχρὴ χώρα ποὺ τὴν ὡδήγησε ὁ σύζυγός της, ἡ Μισελίνα στόλιζε πάντοτε τὸ κορσάζο της μ' ἕνα μπουκέτο ἀπὸ μενεξέδες. Κι' ὅλοι ὅσοι τὴν ἔβλεπαν, ἄρχοντες καὶ χωρικοί, τὴν ὠνόμαζαν: «Ἡ Κυρία μὲ τοὺς Μενεξέδες».

Μὰ ἡ Μοῖρα εἶνε φθονερή.

Ἔπειτα ἀπὸ λίγα χρόνια, ξέσπασε ὁ μεγάλος πόλεμος. Ὁ Μ. Δοῦξ Σέργιος σκοτώθηκε σὲ μιὰ μάχη, τὴν ὁποία διηύθυνε ὁ ἴδιος στὸ Τάνεμπεργ.

Μόλις ἡ Μισελίνα ἔμαθε τὸ θάνατό του, λίγο ἔλειψε νὰ τρελλαθῆ ἀπ' τὴ λύπη της. Μὰ καὶ νέες συμφορὲς περίμεναν τὴν ἄτυχη κόρη. Σὲ λίγο καιρὸ ἐξερράγη ἡ

Γονάτισε πλάϊ του καὶ τὸν εὐχαρίστησε μ' ὅλη της τὴν καρδιά...

Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΔΩΝ

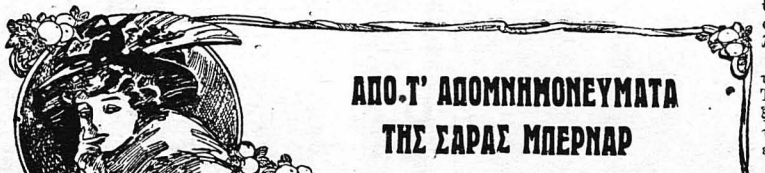

ΑΠΟ.Τ' ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΑΡΑΣ ΜΠΕΡΝΑΡ

Ε'.

ΕΙΔΑΜΕ στὸ προηγούμενο φύλλο ὅτι ἡ πρώτη ἐμφάνισις τῆς Σάρας Μπερνὰρ στὴ «Γαλλικὴ Κωμωδία», παρ' ὅλες τὶς προσδοκίες τοῦ Κοινοῦ καὶ τοῦ Τύπου, ὑπῆρξε μετρία, ὅπως ὁμολογεῖ κ' ἡ ἴδια στ' Ἀπομνημονεύματά της. Ἰδοὺ μάλισα ἕνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ σχετικὸ ἄρθρο τοῦ περιφήμου κριτικοῦ τῆς ἐποχῆς Φραγκίσκου Σαρσαί, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύθη στὸν Παρισινὸ «Χρόνο» τῆς 11ης Νοεμβρίου 1872.

«Ἡ σάλα τῆς «Γαλλικῆς Κωμωδίας» εἶχε συγκεντρώσει ὅ,τι ἐκλεκτὸ ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ τὸ Παρίσι. Μὰ ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ ποὺ παρουσιάστηκε ἡ Σάρα Μπερνὰρ στὴ σκηνή, ἡ ἀπογοήτευσις ὑπῆρξε γενική, ἐξ αἰτίας τοῦ μαύρου κουστουμιοῦ της. Εἴτε γιατὶ ἡ πούντρα δὲν τῆς πάει καθόλου, εἴτε γιατὶ εἶχε χλωμιάσει τρομερὰ ἀπὸ τὴ συγκίνησί της, τὸ πρόσωπό της εἶχε κάτι τὸ νεκρικό. Ἡ λάμψι τῶν ματιῶν της εἶχε σβύσει ὁλότελα καὶ μόνο τὰ δόντια της ἔλαμπαν. Ἐνῶ ἀπήγγελε τὸ ρόλο της, τὴν εἶχε πιάσει ἕνα σπασμωδικὸ τρεμούλιασμα καὶ κανεὶς δὲν τὴν ἀναγνώριζε παρὰ μόνο σ' ἐλάχιστες στιγμές, ὅπως ἔξαφνα στὴν πέμπτη πρᾶξι, ὅπου, ἐξοργισμένη ἀπ' τὴν ψυχρότητα τοῦ πλήθους —τὴ δικαιολογημένη ἄλλωστε— ξαναβρῆκε ἐπὶ τέλους τὸν ἑαυτό της».

Αὐτὰ ἔγραφε ὁ Σαρσαὶ —συνεχίζει ἡ Σάρα Μπερνὰρ στ' Ἀπομνημονεύματά της. Καὶ εἶχε δίκηο. Ἀλλοίμονο ὅμως! Δὲν ἤξερε τὴν πραγματικὴ ἀφορμὴ τῆς ἀποτυχίας μου... Ἀκοῦστε την... Τὴν παράστασι παρακολουθοῦσε καὶ ἡ μητέρα μου ἀπὸ ἕνα θεωρεῖο, ἀπέναντι στὴ σκηνή.

Μόλις λοιπὸν ἔκανα τὴν ἐμφάνισί μου, ἔριξα μιὰ ματιὰ πρὸς τὸ θεωρεῖο της, ὅπως συνήθιζα νὰ κάνω πάντα, ὁσάκις παρακολουθοῦσε τὶς παραστάσεις μου, καὶ τὴν εἶδα νὰ φεύγῃ βιαστικά, ἐνῶ μιὰ θανάσιμη χλωμάδα ἦταν ἁπλωμένη στὸ πρόσωπό της. Ἀμέσως κυριεύτηκα ἀπὸ μιὰ τρομερὴ ἀνησυχία, γιατὶ κατάλαβα ὅτι κάτι εἶχε πάθει. Καταλάβαινα πὼς κάτω καρδιακὴ κρίσις τῆς εἶχε ἔρθει καὶ πῶς ἡ θέσι της ἦταν ἐπικίνδυνη.

Ἔτσι ἡ πρωτη πρᾶξις μοῦ φάνηκε ἀτελείωτη, γιατὶ δὲν ἔβλεπα τὴν ὥρα πότε νὰ φύγω ἀπὸ τὴ σκηνὴ καὶ νὰ πάω νὰ ἰδῶ τί γίνεται ἡ μητέρα μου. Ἔλεγα τὶς φράσεις τοῦ ρόλου μου σὰν αὐτόματο, τραύλιζα τὶς λέξεις καὶ μόνο ἡ ἰδέα πότε νὰ φύγω μὲ κατεῖχε ὁλόκληρη.

Ὤ! τὸ Κοινὸν δὲν μπορεῖ νὰ ὑποψιαστῆ τὰ φριχτὰ αὐτὰ βασανιστήρια ποὺ ὑποφέρουν πολλὲς φορὲς οἱ φτωχοὶ καλλιτέχναι τὴν ὥρα ποὺ παίζουν ἐπάνω στὴ σκηνή... Δὲν ὑποψιαζόταν καὶ στὴν περίπτωσι τὴ δική μου ποιὰ ἀγωνία μοῦ ἔσφιγγε τὴν καρδιὰ καὶ πῶς ἡ σκέψι μου πετοῦσε κοντὰ στὴν ἀγαπημένη μου μητέρα ποὺ ὑπέφερε...

Ὅταν κάμμιὰ φορὰ τελείωσε ἡ πρώτη πρᾶξις, ἔτρεξα σὰν τρελλὴ στὰ παρασκήνια, φωνάζοντας :

— Ἡ μαμά μου;... Τί ἔχει ἡ μαμά μου;

Μὰ κανεὶς δὲν ἤξερε τίποτε. Σὲ μιὰ στιγμὴ μάλιστα ἡ Κρουαζὲτ μὲ πλησίασε καὶ μοῦ εἶπε :

— Τί ἔχεις ἀπόψε;... Δὲν σ' ἀναγνωρίζω καθόλου. Δὲν ἦσουν ἐσὺ αὐτὴ ποὺ ἔπαιζε πρὸ ὀλίγου στὴ σκηνή...

Τότε μὲ δυὸ λόγια τῆς εἶπα τί συνέβαινε. Τὴν ἴδια στιγμὴ ἔτρεξε κοντά μου ὁ γιατρὸς τοῦ θεάτρου καὶ μοῦ εἶπε :

— Ἡ μητέρα σας, δεσποινίς, προσεβλήθη ἀπὸ μιὰ ἐλαφρὴ συγκοπή, μὰ τὴ μεταφέραμε στὸ σπίτι σας...

Ἐγὼ σπάθηκα, κυττάζοντάς τον ἀμίλητη. Τέλος κατώρθωσα νὰ τραυλίσω :

— Ἡ καρδιά της;... Δὲν εἶν' ἔτσι, γιατρέ...

— Ναί, μοῦ ἀπάντησε, ἡ κυρία μητέρα σας ἔχει διστυχῶς πολὺ ἀδύνατη καρδιά.

— Τὸ ξέρω, ψιθύρισα. Εἶνε πολὺ ἄρρωστη.

Καί, μὴ μπορῶντας νὰ κρατηθῶ πειά, ξέσπασα σὲ λυγμούς.

Ἡ Κρουαζὲτ μὲ βοήθησε γιὰ νὰ πάω στὸ καμαρίνι μου. Ἦταν πολὺ καλή, γνωριζόμαστε ἀπὸ κωριτσάκια καὶ ἀγαπιόμαστε χωρὶς νὰ ἔχουμε μαλλώσει ποτέ...

Συγχρόνως ἡ ἀγαπητή μου κ. Γκεράρ πῆρε ἕνα ἁμάξι κ' ἔτρεξε στὸ σπίτι γιὰ νὰ μοῦ φέρῃ νέα τῆς μητέρας μου.

Ἔτσι ξαναβγῆκα στὴ σκηνή, μὴ μπορῶντας νὰ κρύψω τὴν ἀνυπομονησία μου. Τὸ Κοινὸν ποὺ ἀγνοοῦσε τὰ πάντα, μὲ ὑποδέχτηκε ψυχρὰ καὶ ὅσο προχωροῦσε ἡ παράστασις, τόσο περισσότερο μεγάλωνε ἡ ψυχρότης του. Ἀπήγγελα αὐτόματα τὰ λόγια τοῦ ρόλου μου —ρόλου ἡλιθίου ἄλλωστε— μὰ ὅλη μου ἡ σκέψι ἦταν στὴ φτωχή μου μαμά. Συγχρόνως περίμενα μὲ ἀγωνία τὴν ἐπιστροφὴ τῆς κυρίας Γκεράρ, στὴν ὁποία εἶχα πεῖ : «Μόλις γυρίσεις, ἄνοιξε τὴν ἀριστερὴ πόρτα τῆς σκηνῆς καὶ ἂν ἡ μαμὰ εἶνε καλύτερα, κούνησέ μου τὸ τὸ δεξί σου χέρι.... Ἂν ὅμως εἶνε χειρότερα, κούνησε τὸ ἀριστερό...».

Μὰ ἡ ταραχή μου ἦταν τόση, ὥστε ξέχασα σὲ λίγο ποιὸ χέρι θὰ κοινωνοῦσε, ἂν μοῦ ἔφερνε εὐχάριστα νέα καὶ ποιὸ ἂν μοῦ ἔφερνε δυσάρεστα. Ἔτσι, ὅταν στὸ τέλος τῆς τρίτης πράξεως, ἡ κυρία Γκεράρ ξαναγύρισε καὶ παρουσιάστηκε στὴν ἀριστερὴ πόρτα τῆς σκηνῆς, βλέποντάς την νὰ μοῦ κοινωνῇ τὸ δεξί της χέρι καὶ μὴ καταλαβαίνοντας τίποτε, κόντεψα νὰ τρελλαθῶ...

Ἀπὸ τὴ στιγμὴ αὐτὴ ἔγινα ἐντελῶς ἠλιθία.

Τὴν ἴδια στιγμὴ ὁ ἠθοποιὸς Μπρεσσάν, ὁ ὁποῖος βρισκόταν μαζύ μου ἐπὰ τῆς σκηνῆς, μοῦ εἶπε, ὅπως ὑπαγόρευε ὁ ρόλος του :

— Κάποιος εἶνε κρυμμένος καὶ μᾶς ἀκούει...

Τότε ἐγὼ τοῦ ἀπάντησα, χωρὶς νὰ ξέρω τί λέω :

— Εἶνε ἡ κυρία Γκεράρ, ἡ ὁποία μοῦ φέρνει νέα τῆς μαμᾶς.

Εὐτυχῶς τὸ Κοινὸν δὲν πρόφτασε ν' ἀντιληφθῇ τὴν γκάφα μου, γιατὶ ὁ Μπρεσσὰν εἶχε τὴν ἑτοιμότητα νὰ συνεχίσῃ τὴν ἀπαγγελία τοῦ ρόλου του καὶ ἔτσι ἔσωσε τὴν κατάστασι.

Ὅταν τέλος ἔπεσε ἡ αὐλαία, ἔτρεξα στὴν κυρία Γκεράρ. Ὡσότου νὰ μάθω ὅτι ἡ μητέρα μου πήγαινε καλύτερα, ἡ καρδιά μου κόντεψε νὰ σπάσῃ.

Ἡ φτωχή μου ἡ μαμά... Μὲ εἶχε βρεῖ τόσο ἄσχημη τὴ στιγμὴ ποὺ βγῆκα στὴ σκηνή, ὥστε ἔννοιωσε ἀμέσως μιὰ ὀδυνηρὴ κατάπληξι, ἡ ὁποία μετεβλήθη σὲ σπαραγμό, ὅταν ἄκουσε κάποια κυρία ἀπ' τὸ διπλανό της θεωρεῖο νὰ λέῃ :

— Αὐτὴ λοιπὸν ἡ κοκκαλιάρα εἶνε ἡ Σάρα Μπερνάρ;

Εὐαίσθητη καθὼς ἦταν, ἔννοιωσε τότε τὴν καρδιά της νὰ σβύνῃ καὶ ὥς ὅτου νὰ βγῆ ἀπ' τὸ θεωρεῖο της, ἔπεσε κάτω ἀναίσθητη.

Μόλις ἔμαθα τὰ εὐχάριστα αὐτὰ νέα, καθησύχασα κάπως. Καὶ ἔτσι, ὅπως ὁμολόγησαν ὅλοι, ξαναβρῆκα τὸν ἑαυτό μου στὴν τελευταία πρᾶξι.

Στὴ δεύτερη παράστασι τοῦ ἔργου, ἡ ἐπιτυχία μου ὑπῆρξε πολὺ μεγάλη καὶ στὶς ἑπόμενες μετεβλήθη σὲ πραγματικὸ θρίαμβο... Ὁ θρίαμβός μου ἦταν τόσο μεγάλος, ὥστε οἱ ἐχθροί μου μὲ κατηγόρησαν ὅτι εἶχα βάλει ἐγκαθέτους γιὰ νὰ μὲ χειροκροτήσουν. Ἐγέλασα πολὺ μὲ τὶς συκοφαντίες αὐτές, στὶς ὁποῖες δὲν καταδέχτηκα ν' ἀπαντήσω, γιατὶ συχαίνομαι τρομερὰ τὰ περιττὰ λόγια.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : *Ἡ συνέχεια.*

Ρωσσικὴ ἐπανάστασις κ' ἀναγκάστηκε νὰ φύγῃ, γιὰ νὰ μὴν τὴν σκοτώσουν οἱ Μπολσεβίκοι, χωρὶς νὰ προφτάσῃ νὰ πάρῃ μαζύ της τίποτε ἀπ' τὴν μεγάλη περιουσία τοῦ δουκὸς Σεργίου. Πάμπτωχη, σπαραγμένη ἀπὸ τὸν πόνο, ἀτελιασμένη, κατέφυγε στὴ Γαλλία, στὴν ἀγαπημένη της Ριβιέρα.

Καὶ τώρα, αὐτή, ποὺ ἐπὶ τόσα χρόνια ἔζησε μέσα στὶς δόξες καὶ τὶς τιμές, στὸν πλοῦτο καὶ τὴν εὐτυχία, εἶνε ἀναγκασμένη νὰ πουλάῃ πάλι μενεξέδες, χλωμοὺς μενεξέδες τῆς Πάρμας γιὰ νὰ ζήσῃ!... Μὰ κανεὶς πειὰ δὲν ἀναγνωρίζει σ' αὐτὴ τὴ χαριτωμένη ἐκείνη μικρὴ ἀνθοπώλιδα τῆς Ριβιέρας.

Ἡ πανέμορφη Μισελίνα εἶνε πειὰ πρόωρα γερασμένη. Γυρίζει στοὺς δρόμους μὲ τ' ἄνθη της στὰ χέρια, τυλιγμένη μέσα σ' ἕνα μεγάλο μαῦρο σάλι. Δὲν εἶνε πειὰ δροσερὴ ὅπως οἱ μενεξέδες ποὺ πουλάει. Μόνο τὰ μάτια της ἔχουν πάντα τὸ ἴδιο χρῶμα μ' αὐτούς. Ξέθωρα, θλιβερά, πονεμένα καὶ πάνταπάντα πλημμυρισμένα στὰ δάκρυα...

Z. NEMO

ΜΙΑ ΜΑΚΑΒΡΙΑ ΙΔΙΟΤΡΟΠΙΑ

Ἡ Σάρα Μπερνὰρ κοιμωμένη μέσα στὸ φέρετρο τὸ ὁποῖο χρησιμοποιοῦσε ὡς... κλίνην καὶ ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐναπετέθη ὅταν ἀπέθανε!...